

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nezloga sve pokvari“ Nar. Pol.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO

nalazi se

Tip. F. Huala, Palazzo Diana Via S. Lazzaro 15.

Plama se šalju platjene poštarine. Vjesti, dopisi i drugi spis štampaju se ili u cielosti ili u izvadku, naime prema svojoj vrijednosti i smjeru ovoga lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Osobna napadanja i čisto sukromna stvari nenalaze mjesta u ovom listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 60 novč., a svaki redak suviše 5 novč.; ili u slučaju opetovanja po što se pogode oglašnik i odpravništvo. Dopisi se nevrataju. Uredništvo i odpravništvo, osim izvanrednih slučajeva, nedoplaćuje, nego putem svoje listnice.

Preplatna s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za cijelu godinu. Razmjerno 1 for., a seljake 50 novč. za pol godine. Izvan Carovine više poštarina. Gdje se najde najmanje 8 seljakah to su voljni, da im list šaljeno svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku Načelnicu, ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu list nedodje na vrijeme, neka to javi odpravništvu u otvorenu plamu, za koje se naplaća nekakva poštarina, napisav izvana Reklamacija. Tho list prima i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Glavni grad Istre.

Nakon pet mjesecib, odkad je istarski zomaljski sabor svršio svoje djelovanje, izišlo je napokon tiskano izveščio njegovoga rada, gdje smo našli više zanimivih predmeta, kojih ćemo se vremenom dotaknuti. Danas nam je progovoriti o juntinom predlogu da sabor priskrbi prostorniju sgradu za njezine potrebe, jer da su juntini uredi smješteni u tiesnoj kućici. Sabor izručio je ovaj predlog financijalnom odboru, koji je u svojoj većini donio u sedmoroj saborskoj sjednici svoj predlog smerajući na to, da se sagradi nova, liepa, prostrana kuća, koja bi polag izreko nekoga zastupnika bila pokrajina na čast to za koju bi se potrošilo do kakvih 100.000 for. Manjina je predlagala, da se glede na siromašno stanje naše pokrajine za sada od toga odustane al uzalud. Primljen bi predlog većine, da se nalaže junti nek pripravi plano za novu sgradu te jih predložiti saboru u budućoj sjeditbi.

Prije nego progovorimo meritorno o toj sgradi nameće nam se pitanje: »gdje se ima graditi ta pokrajinska palača?« Joli ju je potrebno sagraditi i nebi li se na koji drugi način našlo pomoći to prištedilo našamu siromašnomu narodu novih teretah.

U našoj državi svi su pokrajinski sabori sa svojimi odborima i dotičnim uredi smješteni u glavnom gradu pokrajine. U Beču za dolnju Austriju, Pragu za Česku, Gradcu za Stajersku, Ljubljani za Kranjsku, Celovcu za Koruškku i. t. d. Mi u Istri nemamo glavna grada, jer se obično u svakom glavnom gradu nalaze politične, sudbene i financijalne glavne

oblasti, koje se za nas nalaze u Trstu. Znaju to i istarske občine, koje su natrag nekoliko godina zamolile, da bude Istra posvema sdružena s Trstom. Prvi glas poticao je iz Umaga. To se nekako gospodi u Poreču nije nimalo svidjelo to poručilo občinama, nek miruju, jer da jim to nije koristno. Občine zamukoše. Glavni su gradovi malenom iznimkom središte cijelo pokrajine, u nje teži krajinjska trgovina, tamo je prometa, industrije, nauke i korisnih zavodah. Obično utiču u glavni grad ceste, putevi, sve se u njem sdružuju. Gdje je nam u Istri takovo središte, gdje bi se nalazilo naše višje oblasti, naše srednje škole, naš promet, naš život? Kako rekossmo, morao bi bit grad Trst, nu ovaj grad nalazi se izvan naše pokrajine, mi dakle nemamo središta u pravom smislu. Nam je svakako tražit srdce u tielu a ne izvan njega. Koji bi se od naših gradovah mogao nazvati našim srdcem. Dali Poreč? Nipošto! Tamo nije našo središte, tamo nemamo naših višjih oblastih, tamo nije prometa, ako ne sa drvom i vinem, tamo nije srednjih školah. Dok nije bio smješten u Poreču istarski sabor, malo je tko znao za taj gradic, gdje nije god. 1850 bilo niti katolarskoga kapetanata, zanj su znali svetočinski, jer tamo stoluje biskup, i njelkoja sela, koja voze unj svoja drva i vino. Ovdje dakle noma govora o kakvom središtu. Pogledjimo u Kopar, koji je bar triputa veći i ljepši od Poreča to koji u talijanskom nazovu nosi ime glavna grada Istre (Capodistria). Na prvi pogled svaki uvidja, da nemože biti Kopar središte Istre, jer već po svojem položaju leži u skrajnom sjeverozapadnom kutu istarske pokrajine.

Imamo još i dva poveća starinska grada Piran i Rovinj, u prvom se nalazi talijanska realka, u drugom c. lk. tribunal. Ovi uz zapadnu obalu ležeći gradovi nisu još od nikoga smatrani za kakvo središte to nedolaze u pretros. Diže se doduše na južnoj strani novi grad Pulj, središte mornarice, al Istra ga nesmatra za svoj centum. Nije nam tražiti našega središta po obalah mora već naše je srdce unutar zemlje, naše je središte grad Pazin. Ovaj noviji grad leži u sredini Istre, unj se stiču svi putevi naše pokrajine, spaja ga željeznica sa kopnom i morem. Unj vodi put s one strane Učke, iz Plominja, Pulja, Vodnjana, Rovinja, Poreča, iz Trsta, Kopra, Bujah, Motovuna, Buzeta. Već pred 60 godinah bila je u Pazinu smještena okružna oblast za cijelu Istru. Da je vlada zapustila ovo mjesto te sazvala sabor u Poreč, neznamo si drugčije razumačiti van iz sledećega. U saboru imaju virilni glas tri biskupa: porečki, trščanski i krčki. Ova dva posljednja biskupa, kad dođu na sabor, mogu stanovati kod svojega brata biskupa to jim nije treba da se smjestu u kojekakvu krečmu. Nu nisu li odlučujuć krugovi znali, da postoji u Pazinu prostorni samostan, gdje stanuju gostoljubiva braća sv. Franje. U ovom samostanu našli bi biskupi stanovanje pristojno njihovoj časti.

U dojdućem saborovanju junta ima predložiti plano pokrajinske sgrade, koju svakako — ako je potrebna — valja sagraditi u glavnom gradu Istre, prije nego se to zaključiti, ustanoviti se mora, koji je naš glavni grad u Istri. Svaki istarski poslanik zrelo promisliv to neimajuć posebnih interesah mora pripoznati, da, ako se već

ima što graditi, da se gradi u Pazinu. Dve trećine naših zastupnikah lagje i brže dolazi u Pazin nego u Poreč. Uzmimo u ruke izkaz naših otacah pokrajino pak vidimo. Puljski kotar imade jih sedam, koji iz Pulja, Vodnjana i Rovinja željeznicom lagje dolaze u Pazin nego parobrodom u Poreč. Lošinjski kotar ima jih pet, svi idu parobrodom na Rieku ili u Pulj, od ovih mjestah mogu lahko željeznicom u Pazin. Voloski kotar ima tri, ovi dolaze ili preko Učke ili željeznicom u kratko doba u Pazin, dočim u Poreč se težko dolazi. Zastupnici iz pazinskoga kotara njih tri su kod kuće, jedan je u Buzetu, jedan u Motovunu, dakle dvadeset njih, kojim je svim prilicnije i udobnije doći u Pazin. I onoj ostaloj desetorici zastupnikah iz Poreča, Bujah, Umaga, nije velike razlike, samo dvojici u Piranu i Izoli je mnogo bliže u Poreč. Koparskim zastupnikom bilo bi svejedno.

Istarski zastupnici imat će dakle najprije zaključiti, gdje je istarska glava, pak onda neka se razpravlja, dali se ima sgrada zidati. Kod to razpravo neka nezaborave, da je u Pazinu liepa i prostrana sgrada, gdje bi mogli imati krasnu dvoranu za sabor i prostora za sve uredi i to na veliku korist naše siromašne Istre. Ob ovom ćemo još govoriti.

Imena mjestah i osobah u Istri.

(K o n a c.)

Nadahe velimo, da se hrvatska imena imadu pisati hrvatskim pravopisom, kao što se imadu pisati talijanska talijanskim, njemačka njemačkim, franczeka franczčkim i t. d. osobito onla ako u tib selih stanuju Hrvati i ako se i za Hrvate pišu. I

Podlistak.

SLUGA I VRAG.

Hrvatska narodna pripovjedka.

Bio nekoč mladić, a roditelji mu bili vrlo siromašni, i kukavno su živili. Stoga se on otisne u svet tražit službe, pak putujući tako stigme u njeku varoš i srete tude jednoga gospodina. — »Kud si zuputio, mali?« zapita ga ovaj. — »Idem tražit službu, odvratit mladić. — A ja tražim slugove, privratit gospodin; — »pak ako se pogodimo, možes kod mene ostati. — »Drugo volje, veselo odvratit mladić; — »pa koliko ćeš mi davati mita (plaće) na godinu?« — »Gospodin mu reče, da će mu dati opanke, koje kad porere, onda će mu biti godišta, a tad neka zahtjeva mita koliko hoće, da će mu dati. Sluga pristane na to, i otiđe s gospodinom. Ovaj mu dade opanke, a sluga nastupi službu. Sada je išao sluga dnevno u šumu, i dovažao drva na trijuh magaricah. Prođe dugo vremena, a sluga svejednako ide u šumu po drva, nu nemože nikako poderati opanakah. Misli on, što bi to moglo biti. Dosad mu jedva mjesec, dva, potrajaše opanci, a ove nosi već go-

tovo godinu danah, pak reko bi čovjek, jučer ih je nasadio na noge. Vozari on neprestano drva na trijuh magaricah, a nigda jih dosta nije. Misli si, neće biti čist posao. — Jednoga dana otiđe on u šumu, i autovari na magarice silu drva, jedva su gazmile pod teretom, a uz to bilo bito i dažd. Tjera on magarice i lema jih putom; ali će najednom jedna od njih: »sanko moj! Da ti znadeš, koga tjeraš i tučeš, nebi nas tako ltemao, ni toliko drva na nas tovario.« — Sluga se prepane, čuvši gdje magarica govori, no se brzo obradio i sabere, te upita, tko su i što su one. Nato će jedna od njih: »sanko moj! ja sam ti tetka, ovo ti je sestra, a ono sestra. Mi smo živile na onom svijetu kao tri kuje; uvijek smo se parbile i klale, pak ovo za kaznu moramo voziti drva za pakao. — Sanko ti služiš zla i opakoga gospodara. Tvoj je gospodar vrag, a tko se njegovom mašću maže, očelavi. Zlo je baratati s vragom. Nego čuj što ću ti reći: Opanci, stono ti dade tvoj gospodar, od čovjeka su kože, i dok živ ludš, nećeš ih poderati. Zato valja da se svaku večer, kad dođeš iz šume doma, pomokriš u nje, te ih primakneš k vatri, da se dobro sgriju, pak ćeš vidjeti, kako će se za kratko vrijeme prolizati. Nego valja da oprezno

pri tom postupiš; jer zlo i naopako po tebe, sanko moj, ako te zateče gospodar. A kad ti se danas sjutra prohtije otići od njega, tad ga išti za mito ona dva batiča, stono više o zidu; onaj stari stol u kutu, i magaren, stono leži kod peći u sobi gospodarovoj. To, veli, išti, a drugo ništa, jer to će ti biti od velike koristi. Kad rekneš batičem: »lopota klopota«, oni će sve oko tebe smiatiti, i branit će te u svakoj pogibelji; a kad im rečeš: »lipita klipita«, oni će mahom k tebi u torbu. Kad rekneš stolu: »stole, načini set!« na njem će se tako stvoriti jela i pila, kakova zamisliš. A kad rekneš magaricu: »harrit!« on će ti bacati u sebe sve gole žučake (dukatke). Iz prvine juga će se ljutiti vrag, i audit će ti koliko hoćeš zlata, srebra, novca; no ti ostani kod tvoga zahtjeva. On će se ustručavati, i neće ti odmah htjeti dati što tražiš, no će i poslje morati, jer tako si ugovorilo. — Još ga one sve liepo upute, kako će postupati s vragom, a sluga jim se liepo zahvali. — Došavši doma, sluga spremi drva i dade magaricam večerati, pak otiđe k vatri, da se malo ogrije, ozebao ho je. Pomokriv se u opanke, prikuči jih k vatri, no kromice, da ga neopazi gospodar; pak čineć tako njekoliko večerih, sbitja se proližu opanci za kratko vrijeme. Sluga otiđe k gospodaru, i kaže mu da je pode-

rao opanke, pak neka mu izplati njegovo mito (godišnju plaću), da ide doma. Gospodar se ljuti do bogu i do božje kuće, kako je sluga mogao tako brzo poderati opanke; no ga stane nagovarati, neka ostane kod njega još jednu godinu. Sluga na to i pristane, a gospodar mu dade i drugo opanke. — Nebilo dugo, al sluga već poderao i druge opanke; pa kad to najvi svomu gospodaru, ovaj se još većma stane ljutiti nani. Nu na posljednja pogode se ipak jošte i za treću godinu, te mu gospodar dade još jednu opanke. A kad i ove poderu sluga, rekne svomu gospodaru, neku mu sadu namiri njegovo mito, što ga je tri godišta vjerno služio, pak ide doma. Gospodar ga odvračaše, veleć mu, neka ostane kod njega još koju godinu, nije mu ni u njega zlo; no sluga nemože dalje ostati, već ide doma, nebi li jošte zatekao živo roditelje i braću. — »A kad nećeš, ja te ni nesilim«, veli vrag. — »Pa koliko tražiš mita za ova tri godišta?« upita ga. — »Ja neražim ništa drugo, već ona dva batiča, stono o zidu više; onaj stari stol u kutu, i magarica, stono leži kod peći, odvratit sluga. Jest da, neda se vrag ni vilami sadlati. Kaže vrag, da će mu dati koliko hoće zlata, srebra, novca i što poželi, nu ovo troje da mu nemože dati. (Dalje sledi).

